

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	2011 ספטמבר פרסום:
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

ניהול הגנת הסביבה בצה"ל

1. הגדרות

- א. יחידה – יחידה צבאית בהתאם לפקודות הצבא, לרבות יחידת רישום ולרבות מפקדות ממונות מטעמה.
- ב. מפקד – מפקד היחידה או מפקד המחנה.
- ג. הגנת הסביבה – כמוגדר בהפ"ע 2.0706 בדבר "הגנת הסביבה בצה"ל".
- ד. מנהל הגנת הסביבה – (להלן – "המנהל") – גוף המטה הכללי המוסמך לשאת באחריות המטה להנחיית כלל צה"ל בנושאי הגנת הסביבה, בהתאם לפקודות הצבא.
- ה. בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה – רמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע, או בפיקוד; קצין לוגיסטיקה; ממונה הגנת הסביבה; נאמן הגנת הסביבה וכן קצין שימור אנרגיה הפועל כחלק ממערך הגנת הסביבה ביחידה.
- ו. קצין לוגיסטיקה – לעניין פקודה זו, בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה (נע"ת) אשר הואצל לו מסמכותו של מפקד היחידה לרכז ולהוביל את תחום הגנת הסביבה ביחידתו בהתאם לפקודות הצבא, ואשר הינו קצין המטה הלוגיסטי הכפוף ישירות למפקד היחידה וממונה על ידיו.
- ז. רמ"ד הגנת הסביבה – בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה המשויך – למעט חריגים - עם חיל הלוגיסטיקה, ואשר ממונה בתקן מלא ומרכז את תחום הגנת הסביבה באגף, בזרוע או בפיקוד.
- ח. ממונה הגנת הסביבה – בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה שמונה במינוי משנה (נע"ת), המשויך עם חיל הלוגיסטיקה, ואשר תפקידו לסייע ולייעץ למפקד היחידה ולקצין הלוגיסטיקה לגבי ניהול וקידום תחום הגנת הסביבה בגוף בו מונה.
- ט. נאמן הגנת הסביבה – בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה שמונה במינוי משנה (נע"ת), אשר פועל בהנחיית ממונה הגנת הסביבה ומסייע למפקד היחידה, קצין הלוגיסטיקה והממונה להגנת הסביבה בניהול וקידום תחום הגנת הסביבה במסגרת פעילותו.
- י. קצין שימור אנרגיה – כמוגדר בפ"מ 59.0210.
- יא. מפגע סביבתי – זיהום אוויר, זיהום מים (לרבות מי-ים) וזיהום קרקע, רעש, ריח, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום בשפכים, דלקים ושמינים, זיהום על ידי קרינה, פגיעת מזיקים, פגיעה בערכי טבע וחי, בעתיקות, פגיעה בסביבה החופית ובנוף, כשהם בניגוד לדין או לפקודות הצבא, או שיש בהם כדי לפגוע בבריאות האדם או לגרום לו סבל של ממש.
- יב. אירוע סביבתי – אירוע בלתי מתוכנן שבו נגרם מפגע סביבתי.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	2011 ספטמבר פרסום:
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

יג. צוות קבוע לטיפול באירוע סביבתי – צוות תגבורת לכיתת כוננות יחידתית, לרבות ביחידה בעלת אופי יצרני, לטיפול באירוע סביבתי העשוי לגרום נזק וזיהום משמעותי לסביבה ביחידה.

יד. ועדת הגנת הסביבה – ועדה אגפית, זרועית, פיקודית או יחידתית שתפקידה זיהוי ובחינת היבטים סביבתיים, פערים ויוזמות, אשר מורכבת מבעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה וגורמים רלוונטיים נוספים באגף, הזרוע, הפיקוד או היחידה.

טו. גורם חוץ – גורם בעל סמכות שהוקנתה לו לפי כל דין לרבות משרדי הממשלה, רשויות סטטוטוריות ורשויות מקומיות.

2. כללי

א. הוראה זו עניינה ניהול הגנת הסביבה באחריות מפקד היחידה, בהתאם להפ"ע 2.0706 בדבר "הגנת הסביבה בצה"ל".

ב. מפקד יחידה יישא באחריות למפגעים סביבתיים שבתחום סמכותו ובגדר המשאבים שהוקצו לו, כמפורט בסעיף 8 להלן.

ג. לגבי מפגעים סביבתיים בתחומים שאינם בגדר סמכות מפקד יחידה ושאינם בגדר המשאבים שהוקצו לו, האחריות לטיפול במפגע תהיה לדרג הממונה שמעליו באגף, בזרוע, או בפיקוד, וזאת בהתמלא התנאים הבאים:

1) המפקד דיווח על המפגע הסביבתי לרמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע, או בפיקוד אחת לשנה וכן בעת קביעת תוכנית העבודה השנתית;

2) המפקד נקט אמצעים סבירים על מנת לגלות ולנטר מפגעים ועל מנת להפסיק, למזער או לצמצם את מפגעים סביבתיים ידועים לו ואת החשיפה אליהם.

ד. אחריות הדרג הממונה כאמור בסעיף קטן 2(ג) ניתנת להעברה נוספת לדרג בכיר ממנו, בכפוף לתנאים הנזכרים באותו סעיף.

3. מטרה

א. פירוט והסדרת האחריות להגנת הסביבה ביחידות צה"ל, בהתאם להפ"ע 2.0706 בדבר "הגנת הסביבה בצה"ל".

ב. קביעת תהליכי ניהול הגנת הסביבה בכלל יחידות צה"ל.

ג. הקניית כלים למפקדי יחידות צה"ל לצורך ניהול הגנת הסביבה.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

שיטה

4. מבנה ארגוני

- א. מפקד יחידה אחראי למנות מכוח האדם שבסמכותו בעלי תפקידים בתחום הגנת הסביבה, כדלקמן: קצין לוגיסטיקה וממונה/נאמן הגנת הסביבה, בשיוך חיל הלוגיסטיקה, למעט חריגים באישור בכתב מהמנהל, בהתאם לנספח א'.
- ב. קצין לוגיסטיקה (קצין המטה הלוגיסטי הבכיר ביחידה), אשר כפוף ישירות למפקד היחידה, ישמש כאחראי הגנת הסביבה ביחידה, למעט חריגים באישור בכתב מהמנהל.
- ג. בעלי תפקידים בתחום הגנת הסביבה ימונו מכוח האדם הסדיר בשירות קבע או מקרב עובדי צה"ל שבסמכותה של היחידה.
- ד. כתב מינוי לבעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה יינתן בהתאם לתבנית שבנספח ב'.

5. תיק הגנת הסביבה ביחידה

- א. מפקד היחידה או מי שהוסמך מטעמו אחראי על בניית תיק הגנת הסביבה בעזרת בעלי התפקידים בתחום הגנת הסביבה, כאמור בסעיף 4 להוראה זו.
- ב. תיק הגנת הסביבה ייבנה בהתאם להנחיות המנהל, יתעדכן באופן שוטף ויאושר ברבעון ד' מידי שנה על-ידי מפקד היחידה בדרגת סא"ל לפחות.
- ג. לעניין יחידה שדרגת מפקדה נמוכה מדרגת סא"ל, יאושר התיק על-ידי מפקד ממונה בדרגת סא"ל.
- ד. תיק הגנת הסביבה ביחידה יכלול:
  - 1) דף פתיחה בחתימת המפקד ועורך התיק, ובו דגשי מפקד היחידה.
  - 2) מבוא ובו תיאור היחידה, מטרות התיק, מדיניות הגנת הסביבה ביחידה ועץ המבנה הפיקודי והמקצועי בה.
  - 3) בעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה וסמכויותיהם.
  - 4) מיפוי הוראות הדין והפקודות בתחום הגנת הסביבה החלים על היחידה ועל פעילויותיה.
  - 5) מיפוי הפערים הסביבתיים בהתאם לדרישות החקיקה והפקודות: מיפוי סיכונים ומפגעים בתחום הגנת הסביבה וכן ניהול סיכונים סביבתיים הנלווים לפעילות היחידה במלאה את משימותיה.
  - 6) תכנית עבודה רב שנתית, המתומחרת במשאבים ובתקציב, לטיפול בפערים, באירועים ובמפגעים סביבתיים וכן למניעת מפגעים עתידיים; לחילופין, רשאית היחידה להחזיק העתק מתוכניות האגף, הפיקוד או הזרוע לטיפול בנושאים כאמור, אם אושר הדבר בידי הרמה הממונה על היחידה.
  - 7) תכנית הסמכות, הדרכות וחינוך סביבתי ביחידה.
  - 8) יעדים ומדדים כמותיים בתחום הגנת הסביבה.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

- (9) תכנית היערכות לאירוע סביבתי.
- (10) תכנית התייעלות וחסכון (לענייני הפחתת הצריכה היחידתית, לתחום הפסולת והמיחזור וכן לעניין חיסכון בצריכת המים והחשמל).
- (11) תכנית ניטורים סביבתיים; לחילופין, רשאית היחידה להחזיק העתק מתוכניות האגף, הפיקוד או הזרוע לטיפול בנושאים כאמור, אם אושר הדבר בידי הרמה הממונה על היחידה.
- (12) תיאור יוזמות סביבתיות ביחידה.
- (13) מסמכים לתיעוד:
- (א) כתבי מינוי לבעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה;
- (ב) כתבי מינוי לחברי ועדת הגנת הסביבה;
- (ג) תצ"אות ומפות משנים שונות של שטחי היחידה;
- (ד) פניות ציבור וגורמי חוץ;
- (ה) דו"חות סביבתיים;
- (ו) תחקירים, סיכומי ביקורות-פנים וסיכומי תרגולי אירועים סביבתיים;
- (ז) סיכומי ועדות;
- (ח) ביקורות-חוץ;
- (ט) מסמכים וקבלות מפינוי חומרים מסוכנים, פסולת וצמיגים מהיחידה;
- (י) נהלי אחזקת תשתיות שוטפת, נהלים לטיפול בפסולת, נהלים לטיפול באירוע סביבתי, נהלים לאיתור מפגעים סביבתיים וכל נוהל נוסף הנוגע לפקודה זו או לתיק הגנת הסביבה ביחידה.
- ה. תכניות העבודה היחידתיות בתחום הגנת הסביבה תועברנה לאישור מקצועי של קצין הלוגיסטיקה ברמה הממונה (למעט חריגים באישור המנהל).
- ו. ההיערכות לתכנית העבודה עבור השנה העוקבת תיעשה כך שתכנונה יחל בסוף חציון א'.
- ז. על אף האמור בסעיף קטן ו', תכנית העבודה באגף, בזרוע או בפיקוד תסוכם עד סוף רבעון ג', ותועבר לאישור המנהל.
- 6. תיק הגנת הסביבה באגף, זרוע, פיקוד**
- א. תיק הגנת הסביבה באגף, בזרוע ובפיקוד יכלול את כלל פרטיו של סעיף 5(ד) דלעיל, למעט תת-הסעיפים 13 (ג) ו-13(ח).

7. דרישות החקיקה והפקודות

- א. באחריות בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה להתעדכן באופן שוטף בדרישות החקיקה ופקודות הצבא בהתאם לחידושים שמתקבלים מהרמה הממונה, ולהפיצן לרמה שתחת פיקודו.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	2011 ספטמבר
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

ב. שאר מרכיבי תיק ותכנית העבודה בתחום הגנת הסביבה יתעדכנו בהתאם לשינויים שעל פי סעיף 7 (א) לעיל.

8. עקרונות הטיפול במפגעים סביבתיים

א. מפגעים סביבתיים להם יינתן מענה על-ידי אגף, זרוע, פיקוד והיחידה, יתועדפו בהתאם למדיניות צה"ל, על פי סדר זה:

- 1) תשתיות דלק/שמן לרכב מנועי, דס"ל וכד'.
- 2) חומרים מסוכנים.
- 3) אסבסט.
- 4) תשתיות ביוב ושפכים.
- 5) פסולת ואריזות.
- 6) זיהומי אוויר ממקורות ניחים וניידים.
- 7) רעש וקרינה סביבתיים.
- 8) היבטים אחרים בהתאם לאופי היחידה.

ב. שינוי בתעדוף כאמור בסעיף קטן 8(א), יתבצע אך ורק על פי תוכנית עבודה שאושרה על ידי הרמה המקצועית הממונה על היחידה, ובעניינם של אגפים, זרועות ופיקודים, על פי תוכנית עבודה שאושרה על ידי המנהל בלבד.

ג. המפגעים הסביבתיים יצוינו ויטופלו גם בפעילות היחידה מחוץ לשטח מתקניה (טיולים, תרגילים, אימונים ופעילות מבצעית).

9. יעדים ומדדים בתחום הגנת הסביבה

- א. מפקד היחידה יציב יעדים בני-השגה לשיפור הגנת הסביבה ביחידתו.
- ב. המפקד יציב מדדים כמותיים לפעילות הגנת הסביבה ביחידה כאשר לפיהם תימדד הצלחתו במניעה וצמצום של מפגעים סביבתיים.
- ג. יעדים ומדדים כאמור יהיו בהתאם להנחיות המטכ"ל, כפי שיפורסמו ויעודכנו מעת לעת.
- ד. מפקד היחידה ובעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה יוודאו עמידה ביעדים ומדדים שנקבעו על-ידי היחידה והמטה.

10. תכנית רב-שנתית לטיפול בפערים, באירועים ובמפגעים סביבתיים (תר"ש).

א. תר"ש תיבנה כפקודה רב שנתית לטיפול במפגעי העבר ביחידה ולצמצום סיכונים סביבתיים להתרחשות אירועים סביבתיים בכלל ההיבטים הסביבתיים הנוגעים ליחידה.

ב. תר"ש כאמור בהתאם תוכן בהתאם להנחיות המטכ"ל, תתוקף אחת לשנה ותאושר על-ידי קצין הלוגיסטיקה ברמה הממונה (למעט חריגים באישור המנהל).

ג. תר"ש הגנת הסביבה באגף, זרוע, פיקוד תיבנה עד סוף רבעון ג' בהתאם להנחיות מטכ"ל, תתוקף אחת לשנה ותועבר לאישור המנהל.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

11. הסמכה והדרכה מקצועית

- א. מפקד היחידה או מי שהוסמך מטעמו יכין ויממש תכנית הדרכות, ההסמכות והשתלמויות מקצועיות בתחום הגנת הסביבה ביחידה.
- ב. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן א', הסמכות והשתלמויות יהיו בהתאם לתכנית ההסמכות של המנהל ולפי הנחיותיו, לרבות הנחיות המחייבות קיומה של הכשרה מקצועית ואחודה לבעלי תפקידים שמונו כאמור בסעיף 4 להוראה זו; תוכנית כאמור תמומש ותבוצע על-ידי חיל הלוגיסטיקה.
- ג. כנסים יחידתיים ייערכו בשיתוף פעולה עם סגל החינוך ביחידה אחת לחצי שנה (לפחות) ויכללו תכני הגנת הסביבה הרלוונטיים לאופי פעילות היחידה. בכנסים ישתתפו חיילי ומפקדי היחידה ובהם יינתן דבר מפקד היחידה.
- ד. הדרכות מקצועיות יערכו אחת לרבעון לפחות.
- ה. נושאי חובה להדרכות:
  - 1) אחריות החייל והמפקד.
  - 2) טיפול באירוע סביבתי, כולל דוגמאות מהעבר.
  - 3) חובת הדיווח המוטלת על חיילי צה"ל בנושאי הגנת הסביבה.
  - 4) שיגרת הפעילות להגנת הסביבה.
- ו. לוח מודעות בנושא הגנת הסביבה יותקן במקומות הנגישים ביותר לחיילים. הלוח יכלול את מדיניות צה"ל וכן את מדיניות האגף, הזרוע, הפיקוד או היחידה בתחום הגנת הסביבה; תקציר של פעילות היחידה בתחום הגנת הסביבה; דגשי חקיקה ופקודות עיקריים; טלפונים של בעלי תפקידים; טלפונים לשעת חרום וכן חומר פרסומי בנושאי הגנת הסביבה מכל סוג.

12. שילוט

- א. מתקנים בעלי השפעה משמעותית על הסביבה, ישולטו בהתאם לחקיקה ולפקודות הצבא.
- ב. מבלי לגרוע מחובותיהם על פי כל דין, בעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה ביחידה יוודאו תקינות השילוט ויתקנוהו בתדירות שלא תפחת מאחת לרבעון.

13. ביקורת

- א. סמכויות ויחידות יקיימו שגרת ביקורות על תחום הגנת הסביבה, בתדירות הבאה:
  - 1) באגף, זרוע או פיקוד – תבוצע ביקורת על ידי רמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע או בפיקוד בהתאמה, אחת לשנה לפחות.
  - 2) ביחידת מטה, בסיס ח"א, בסיס ח"י, מרכז אט"ל, מחנה רב-יחידתי, אוגדה, טייסת, חטיבה, מרחב אט"ל, שייטת, גדוד או יחידה מיוחדת – תבוצע ביקורת על ידי מפקד היחידה או מי שהוסמך מטעמו ליחידות שבסמכותו, אחת לחציון לפחות.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

- ב. תוצאות הביקורת יועברו לבעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה הרלוונטיים ברמה הממונה ולסמכות הפיקודית.
- ג. תוצאות הביקורת יעלו וידונו במסגרת דיוני ומפגשי ועדות הגנת הסביבה.
- ד. באחריות מפקד היחידה, שבה נערכה ביקורת הגנת הסביבה, להתייחס לממצאי הביקורת תוך 45 ימים. ההתייחסות תועבר אל עורך הביקורת ותכלול הצעה לדרכי הפעולה למניעה וטיפול במפגעים סביבתיים, וכן דרכים לשיפור בייעול סביבתי.

14. ועדת הגנת הסביבה

- א. קצין לוגיסטיקה יקיים ועדת הגנת סביבה אשר תתכנס אחת לרבעון.
- ב. חברי הוועדה ימונו בכתבי מינוי, ואלה הם:
- 1) ממונה ו/או נאמן הגנת הסביבה.
  - 2) קצין שימור אנרגיה.
  - 3) אחראי ברה"ץ ביחידה.
  - 4) אחראי החינוך ביחידה.
  - 5) נציגים אחרים בהתאם לצורך.
- ג. נושאים שידונו במסגרת הוועדה: עמידה בנדרש על פי הוראה זו; בחינת התקדמות הטיפול בפערים שזוהו במהלך הביקורות התקופתיות; בחינת עמידה במדדים ויעדים שנקבעו; זיהוי פערים חדשים בתחום הגנת הסביבה; יוזמות ורעיונות סביבתיים מועילים או חדשים; עדכון תר"ש וכדומה.
- ד. מפקד היחידה או מי שהוסמך מטעמו אחראי לבצע בקרה ומעקב אחר החלטות הוועדה, ויוודא קיומו של תיעוד שנתי לפעילותה.

15. טיפול באירוע סביבתי

- א. מפקד היחידה ייערך למתן מענה לאירוע סביבתי באופן הבא:
- 1) ייקבע נוהל לטיפול באירוע סביבתי.
  - 2) כיתת הכוננות היחידתית תיתן מענה ראשוני לטיפול באירוע סביבתי.
  - 3) ביחידות בעלות פוטנציאל לאירוע סביבתי העלול לגרום נזק וזיהום משמעותי לסביבה ביחידה, יוקמו ויוגדרו מראש צוותים קבועים לטיפול באירוע סביבתי בהתאם לאופי פעילות היחידה.
  - 4) צוות קבוע לטיפול באירוע סביבתי יורכב מחיילים המאיישים אתרים ספציפיים בעלי פוטנציאל גבוה לאירוע סביבתי, וייתן מענה גם לאתרים אחרים שבאחריות היחידה.
  - 5) צוות קבוע לטיפול באירוע סביבתי יתאמן פעם בחציון לפחות, בתיאום ובשיתוף פעולה עם כוחות אחרים הפועלים ביחידה.
  - 6) טיפול בשפך דלק או שמן יתבצע בהתאם להוראת קל"ר 11.01.10

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	2011 ספטמבר פרסום:
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

- (7) יש לוודא קיום אמצעים לטיפול באירוע סביבתי, אשר יורכבו מפריטים המופיעים בהוראת קל"ר 11.01.10 ומפריטים אחרים בהתאם לסוג החומר המעורב.
- (8) דיווח על אירוע סביבתי יהיה לפי הנחיות המנהל, ובכפוף לפקודות המחייבות בנושא התחקיר המבצע.
- (9) בסעיף זה, "יחידה בעלת פוטנציאל לאירוע סביבתי" - לרבות מחנות זרוע הים, יא"א 22 של זרוע האוויר והחלל, יחידות החימוש המרחביות, מש"א 7000, מצל"ח 6800, מרת"ח 6400, משר"פ 8280 וכל יחידות ההדרכה של מז"י.

16. יוזמות סביבתיות

- א. המפקד או מי שהוסמך מטעמו יזום ויוודא קיום יוזמות סביבתיות ביחידה, ובשיתוף פעולה עם ועדת הגנת הסביבה.
- ב. היוזמות יהיו בתחומים הבאים ובהתאם לאופי פעילות היחידה:
- 1) צוותי שיפור.
  - 2) חסכון במשאבים, כולל צמצום הפסולת והגברת המיחזור.
  - 3) הטמעת מוצרים וטכנולוגיות ידידותיות לסביבה.
  - 4) השתתפות בתחרויות סביבתיות.
  - 5) פעילות קהילתית.

17. פניות מגורמי חוץ

- א. חייל שקיבל פניה מגורם חוץ בנושאי הגנת הסביבה, יעבירה לטיפול בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה מייד עם קבלתה.
- ב. בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה שקיבל פניית גורם חוץ יעבירה לידיעת מפקד היחידה, וישיב לגורם החוץ תשובה ראשונית בתוך שבעה ימים, לפיה פנייתו הובאה לידיעת הגורמים המוסמכים ביחידה היא תיענה בזמן סביר. דוגמה לתשובה לפונה מצויה בנספח ג' להוראה זו.
- ג. בעל התפקיד בתחום הגנת הסביבה יכין תשובה מפורטת לגורם החוץ, תוך תיאור נושא הפנייה, פירוט הצעדים שנקטו ויינקטו לשם טיפול בסוגיה וכן ציון המועד הצפוי לסיום הטיפול.
- ד. טיוטת התשובה המפורטת תועבר, בהקדם האפשרי, לידי רמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע או בפיקוד, אשר יערוך אותה ויעבירה בצירוף מידע והערות מטעמו לאישור ולהנחיה של המנהל.
- ה. עם אישור מנהל, רמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע או בפיקוד יעביר את התשובה לידי הפונה בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הפנייה, למעט במקרים בהם קבע המנהל אחרת, לאחר היוועצות במפצ"ר-יעח"ק.

- ו. בנוסף על האמור בסעיפים א'-ה' לעיל -

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

- 1) במקרה בו נושא הפניה מצוי בסמכותו של כל אחד מהגורמים המטפלים בה וניתן לטפל בו עצמאית – יטופל הנושא הסביבתי בהקדם האפשרי, ובהתאם לתוכניות העבודה השנתיות והרב-שנתיות, אלא אם הורה המנהל אחרת.
- 2) תשובות לפניות מגורמי חוץ לפי סעיף זה תועברנה באישור מקצין ביטחון מידע יחידתי שדרגתו סרן לפחות; במקרה בו קיימת הערכה כי פרטי האירוע יפורסמו בתקשורת, יתואם המענה אף עם קצין מוסמך במערך הדוברות בצה"ל.
- 3) אין בסעיף זה כדי לגרוע מהקבוע בפ"מ 8.0101 בדבר "פניות גורמים אזרחיים – חובת מתן תשובה והנמקה", בפ"מ 8.0105 בדבר "פעילות ציבורית של אנשי צבא, התבטאויות פומביות וקשר עם עיתונאים, עם הציבור ועם הדרג הממלכתי הבכיר" וכן ביתר פקודות ביטחון המידע וקשרי החוץ בצה"ל או בפקודות העוסקות בסמכויות משפטיות ובסמכויות אכיפה.
- 4) פניות מגורמים משפטיים יענו באמצעות או בסיוע מפצ"ר-יעח"ק, לפי אופי הפניה.

18. תיעוד וניטורים סביבתיים

- א. בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה ינטר ויתעד באופן פעיל אצלו מידע סביבתי, ובכלל זה מידע על חומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה, וכן תוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, שלא ברשות היחיד, ובלבד שמקור המידע בבדיקה, דיגום או ניטור שערכה היחידה או מי מטעמה או בדיווח שבעל התפקיד בתחום הגנת הסביבה קיבל בהתאם לסמכותו לפי כל דין.
- ב. תיעוד כאמור בסעיף קטן א' ייערך, לפי נוהל אשר יקבע המנהל, והוא יכלול פרטים כגון זהות מקור פליטת הזיהום, שם החומר הנפלט, סוג ורמת הרעש, הריח או הקרינה שנמדדו, אופן איסוף המידע וסיווגו הביטחוני, האזור המזוהם וכן ציון קיומה של חריגה מהרמות המותרות.
- ג. מידע סביבתי שנאסף כאמור בסעיף קטן א', בין אם מקורו באיסוף נתונים גולמיים ובין אם מקורו בדוחות סדורים, ירוכז אצל רמ"ד הגנת הסביבה באגף, בזרוע או בפיקוד, והוא יעבירו לידי המנהל אחת לרבעון או לפי דרישת המנהל.
- ד. המנהל יפעל בשיתוף עם מערך הדוברות ומחב"ם לשם פרסום מידע סביבתי, בהתאם להוראות תקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009, באתר חופש המידע של דובר צה"ל.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

נספח א' – הנחיות לאיוש תקני בעלי התפקיד בתחום הגנת הסביבה בצה"ל (נע"ת)

זרוע/אגף/פיקוד	יחידה	ממונה הגנת הסביבה	נאמן הגנת הסביבה
זרוע יבשה	בסיס הדרכה, בסיס אימונים, נס"א	V	
	גדוד, יחידת ניסוי, שטח אש		V
פקמ"רים	אוגדה, יחש"ם, אלמ"ר	V	
	חטיבה, גדוד		V
פקע"ר	בה"ד, מחוז	V	
	יחידת משנה, גדוד		V
זרוע האוויר והחלל	בסיס חיל האוויר (מפקד בדרגת סא"ל לפחות)	V	
	טייסת, יחידת משנה		V
זרוע הים	בסיסי חיל הים	V	
	פלגה, שייטת, אוניית חיל הים, שייטת 13		V
אמ"ן	יחידות 8200, 9900, 8153, 5140, 757	V	
	בה"ד 15		V
אט"ל	יחידת משנה		V
	מרכז, בה"ד, יחש"ם, מרחב	V	
אגף התקשוב	יחידת משנה (בסיס, מפעל)		V
	בה"ד, יחידה	V	
אכ"א	גדוד, יחידת משנה		V
	בה"ד (למעט 6610), יחידה	V	
	יחידת משנה		V

הערה: מקרים מיוחדים יטופלו בהתאם להנחיות המנהל.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

נספח ב' – דוגמה: כתבי מינוי לבעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה

דוגמה לכתב מינוי רמ"ד הגנת הסביבה באגף, זרוע, פיקוד

מ.א	דרגה	שם פרטי	שם משפחה	אגף/זרוע/פיקוד
-----	------	---------	----------	----------------

1. הנך מתמנה לרמ"ד הגנת הסביבה באגף/זרוע/פיקוד _____.
2. **ייעודך:** להוות קצין עוזר למפקד האגף/הזרוע/הפיקוד בתחומי הגנת הסביבה השונים.
3. במסגרת תפקידך הינך מחויב לסייע ולייעץ למפקד האגף/הזרוע/הפיקוד ולמפקדי מסגרות המשנה בהובלת והטמעת תכנית "צה"ל שומר סביבה", ובכלל זה:
  4. **ניהול וארגון**
    - א. לעבור הכשרה מקצועית בקורס "ממונה הגנת הסביבה".
    - ב. קיום דיני הגנת הסביבה ושילוב היבטים סביבתיים בכלל הפעילות והתהליכים באגף/זרוע/פיקוד (התעצמות, תכנון, רכש, סילוק, פרויקטים).
    - ג. גיבוש והעברת תכנית עבודה שנתית ותר"ש מתועדפות ומתומחרות לאישור הרמה הממונה והמנהל.
    - ד. הקמה וכינוס ועדת הגנת הסביבה באגף/זרוע/פיקוד.
    - ה. הנחיית בעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה ביחידות וביחידות המשנה הכפופות לך.
      - ו. ניהול וריכוז המידע, והפכתו לידע מקצועי.
      - ז. ייצוג האגף/הזרוע/הפיקוד בוועדות, כנסים, פורומים וימי עיון שונים בנושא הגנת הסביבה.
      - ח. עידוד יוזמות סביבתיות ביחידות שבסמכותך.
      - ט. קיום תהליכי התייעלות וצמצום השימוש במשאבים ברמת האגף, הזרוע, הפיקוד.

הוראת קבע אג"ת		
מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

5. חינוך, הסברה, הדרכה והסמכה

- א. גיבוש והפצת הוראות ונהלים בתחום הגנת הסביבה (צה"ליים מחד ואגפיים/זרועיים/פיקודיים מאידך), בהתאם לחקיקה, מדיניות ופקודות סביבתיות חדשות.
- ב. קיום פעילות הסברה והדרכה בנושאי הגנת הסביבה בשיתוף גורמי החינוך באגף/זרוע/פיקוד.
- ג. קידום הסמכת בעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה הכפופים לך.

6. בקרה, ביקורת, פיקוח ואכיפה

- א. הגדרת מדדים כמותיים ואיכותיים לטיפול ושיפור מתמיד בנושא הגנת הסביבה וקיום מעקב אחר עמידה ביעדים שנקבעו.
- ב. ביצוע, ניהול, תיעוד ומעקב אחר ביקורות בתחום הגנת הסביבה באגף/זרוע/פיקוד.
- ג. וידוא קיום בדיקות וניטורים סביבתיים ביחידות ומתקנים שבסמכותך.

7. מיפוי מניעה וטיפול במפגעים סביבתיים

- א. מיפוי, מניעה ומזעור כלל הסיכונים המשפיעים על הסביבה שנגרמות מפעילות היחידות שבסמכותך מחד, וסיכונים סביבתיים המשפיעים על היחידות מאידך.
- ב. הכנת תוכנית הערכות לאירוע סביבתי ופיקוח על מוכנות היחידות בתחום זה.
- ג. עריכת תחקיר מפורט לכל אירוע סביבתי, דיווחו לרמה הממונה ולמערכת דיווח אירועים סביבתיים באתר המנהל, והפצתו לכלל הגורמים הרלוונטיים למניעת הישנותו.
- ד. טיפול והסרת מפגעים סביבתיים בכל יחידות, מסגרות משנה ומתקנים שבסמכותך.

8. מתוקף תפקידך מוענקת לך הסמכות לביצוע הפעולות המסומנות להלן:

- כניסה לכל מתקן ביחידה לצורך ביצוע פיקוח ובקרה בנושא הגנת הסביבה.
- עצירת פעילות הגורמת לזיהום סביבתי.
- הנחיה על ביצוע תחקיר סביבתי.
- הנחיה להסרת מפגעים סביבתיים.

חתימת רמ"ט אגף/זרוע/פיקוד

הוראת קבע אג"ת	
מספר ההוראה: 05-04	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה	
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל	

דוגמה לכתב מינוי קצין לוגיסטיקה

מ.א	דרגה	שם פרטי	שם משפחה	תפקיד	יחידה
-----	------	---------	----------	-------	-------

- הינך אחראי על נושא הגנת הסביבה ביחידתך.
  - ייעודך**: להוות מרכז תחום הגנת הסביבה ביחידה.
  - אחריותך**: לשאת באחריות מטה לריכוז, הובלה וקידום תחום הגנת הסביבה ביחידתך וכל פעילויותיה.
- במסגרת תפקידך הינך מחויב לסייע ולייעץ למפקד היחידה בהובלת והטמעת תכנית "צה"ל שומר סביבה", ובכלל זה:
  - לעבור הסמכה מקצועית בקורס ייעודי.
  - לקיים וועדת הגנת הסביבה יחידתית.
  - לקשר לתאם בין הגורם מקצועי בתחום הגנת הסביבה לבין מפקד היחידה.
  - לעדכן באופן שוטף את דרישות החקיקה ופקודות הצבא בהתאם לחידושים שמתקבלים מהרמה הממונה.
  - לקיים ביקורת הגנת הסביבה ביחידה ולהכין יחידה לביקורת מטכ"ל.
  - לאשר ולממש תכנית הגנת הסביבה ביחידה.

3. מתוקף תפקידך מוענקת לך הסמכות לביצוע הפעולות המסומנות להלן:

- כניסה לכל מתקן ביחידה לצורך ביצוע פיקוח ובקרה בנושא הגנת הסביבה.
- עצירת פעילות הגורמת לזיהום סביבתי.
- הנחיה על ביצוע תחקיר סביבתי.
- הנחיה להסרת מפגעים סביבתיים.

חתימת מפקד היחידה

הוראת קבע אג"ת	
תאריך פרסום: ספטמבר 2011	תאריך עדכון:
שם הפרק: איכות הסביבה	
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל	

דוגמה לכתב מינוי ממונה הגנת הסביבה

מ.א	דרגה	שם פרטי	שם משפחה	תפקיד	יחידה
-----	------	---------	----------	-------	-------

1. הינך מתמנה בזאת לממונה הגנת הסביבה ב- _____ בנוסף על תפקידך.

2. **ייעודך** : להוות קצין עוזר למפקד היחידה בתחומי הגנת הסביבה השונים.

3. במסגרת תפקידך הינך מחויב לסייע ולייעץ למפקד/ס' מפקד/קצין לוגיסטיקה ולמפקדי מסגרות המשנה בהובלת והטמעת תכנית "צה"ל שומר סביבה", ובכלל זה:

4. ניהול וארגון

- א. לעבור הכשרה מקצועית בקורס "ממונה הגנת הסביבה".
- ב. קיום דיני הגנת הסביבה ושילוב היבטים סביבתיים בכלל הפעילות והתהליכים ביחידה שבסמכותך (התעצמות, תכנון, רכש, סילוק, פרויקטים).
- ג. גיבוש והעברת תכנית עבודה שנתית ותר"ש מתועדפות ומתומחרות לאישור הרמה הממונה.
- ד. הנחיית מערך הגנת הסביבה ביחידתך, מסגרות המשנה והמתקנים הכפופים לך.
- ה. ניהול וריכוז המידע, והפכתו לידע מקצועי.
- ו. ייצוג היחידה בוועדות, כנסים, פורומים וימי עיון שונים בנושא הגנת הסביבה.
- ז. עידוד יוזמות סביבתיות ביחידך.
- ח. קיום תהליכי התייעלות וצמצום השימוש במשאבים בשיתוף קצין שימור אנרגיה.

5. חינוך, הסברה, הדרכה והסמכה

- א. גיבוש, הפצה והטמעת נהלים פנים יחידתיים בתחום הגנת הסביבה.
- ב. קיום פעילות הסברה והדרכה בנושאי הגנת הסביבה בשיתוף גורמי החינוך ביחידתך.
- ג. קידום הסמכת בעלי תפקיד בתחום הגנת הסביבה שבסמכותך.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

6. בקרה, ביקורת, פיקוח ואכיפה

- א. הגדרת מדדים כמותיים ואיכותיים לטיפול ושיפור מתמיד בנושא הגנת הסביבה וקיום מעקב אחר עמידה ביעדים שנקבעו.
- ב. ביצוע, ניהול, תיעוד ומעקב אחר ביקורות בתחום הגנת הסביבה ביחידתך ובמסגרות המשנה שבסמכותך.
- ג. וידוא ביצוע ביקורת שבועית ויזואלית אחר העדר נזילות על-ידי ממונה על מניעת זיהום קרקע יחידתי.
- ד. ביצוע ותיעוד בדיקות וניטורים סביבתיים ביחידתך, מתקנים ומסגרות המשנה שבסמכותך.

7. מיפוי מניעה וטיפול במפגעים סביבתיים

- א. מיפוי, מניעה ומזעור כלל הסיכונים המשפיעים על הסביבה שנגרמים מפעילות היחידה והמתקנים שבסמכותך מחד, וסיכונים סביבתיים המשפיעים על היחידה והמתקנים מאידך.
- ב. הכנת תוכנית הערכות לאירוע סביבתי ביחידה, מסגרות המשנה והמתקנים ופיקוח על מוכנות היחידות בתחום זה.
- ג. עריכת תחקיר מפורט לכל אירוע סביבתי, דיווחו לרמה הממונה והפצתו לכלל הגורמים הרלוונטיים למניעת הישנותו.
- ד. טיפול והסרת מפגעים סביבתיים ביחידתך, מסגרות המשנה ומתקנים שבסמכותך.

8. מתוקף תפקידך מוענקת לך הסמכות לביצוע הפעולות המסומנות להלן:

- כניסה לכל מתקן ביחידה לצורך ביצוע פיקוח ובקרה בנושא הגנת הסביבה.
- עצירת פעילות הגורמת לזיהום סביבתי.
- הנחיה על ביצוע תחקיר סביבתי.
- הנחיה להסרת מפגעים סביבתיים.

חתימת מפקד היחידה

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	2011 ספטמבר פרסום:
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

נאמן הגנת הסביבה

מ.א	דרגה	שם פרטי	שם משפחה	תפקיד	יחידה
-----	------	---------	----------	-------	-------

1. הינך מתמנה בזאת לנאמן הגנת הסביבה ב- _____ בנוסף על תפקידך.

2. **ייעודך** : להוות קצין עוזר למפקד היחידה בתחומי הגנת הסביבה השונים.

3. במסגרת תפקידך הינך מחויב לסייע ולייעץ למפקד היחידה, לממונה הגנת הסביבה ולמפקדי מסגרות המשנה בהובלת והטמעת תכנית "צה"ל שומר סביבה", ובכלל זה :

4. ניהול וארגון

א. לעבור הכשרה מקצועית בקורס "נאמן הגנת הסביבה".

ב. קיום דיני הגנת הסביבה ושילוב היבטים סביבתיים בכלל הפעילות והתהליכים במסגרת המשנה/מתקן שבסמכותך (התעצמות, תכנון, רכש, סילוק, פרויקטים).

ג. סיוע וייעוץ מקצועי לרמה הממונה בגיבוש ועדכון תכנית עבודה שנתית ותר"ש הגנת הסביבה.

ד. השתתפות בוועדת הגנת הסביבה יחידתית.

ה. ייצוג היחידה בוועדות, כנסים, פורומים וימי עיון שונים בנושא הגנת הסביבה.

ו. עידוד יוזמות סביבתיות במסגרת המשנה/המתקן שבסמכותך.

ז. קיום תהליכי התייעלות וצמצום השימוש במשאבים בשיתוף קצין שימור אנרגיה.

5. חינוך, הסברה, הדרכה והסמכה

א. סיוע מקצועי לרמה הממונה בגיבוש והטמעת נהלים פנים יחידתיים בתחום הגנת הסביבה.

ב. קיום פעילות הסברה והדרכה בנושאי הגנת הסביבה.

6. בקרה, ביקורת, פיקוח ואכיפה

א. הגדרת מדדים כמותיים ואיכותיים לטיפול ושיפור מתמיד בנושא הגנת הסביבה וקיום מעקב אחר עמידה ביעדים שנקבעו.

ב. ביצוע, תיעוד ומעקב אחר ביקורות הגנת הסביבה במסגרות המשנה והמתקנים שבסמכותך.

הוראת קבע אג"ת

מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

ג. ביצוע ותיעוד בדיקות וניטורים סביבתיים במסגרת המשנה והמתקנים שבסמכותך (לרבות רעש, קרינה, זיהום אוויר, שפכים).

7. מיפוי מניעה וטיפול במפגעים סביבתיים

א. מיפוי, מניעה ומזעור כלל הסיכונים המשפיעים על הסביבה שנגרמים מפעילות היחידה, מסגרות המשנה והמתקנים שבסמכותך מחד, וסיכונים סביבתיים המשפיעים על היחידה, מסגרות המשנה והמתקנים מאידך.

ב. הכנת תוכנית הערכות לאירוע סביבתי חירום במסגרת המשנה והמתקנים ופיקוח על מוכנות היחידות בתחום זה.

ג. עריכת תחקיר מפורט לכל אירוע סביבתי, דיווחו לרמה הממונה והפצתו לכלל הגורמים הרלוונטיים למניעת הישנותו.

ד. טיפול והסרת מפגעים סביבתיים במסגרת המשנה והמתקנים שבסמכותך.

8. מתוקף תפקידך מוענקת לך הסמכות לביצוע הפעולות המסומנות להלן:

- עצירת פעילות הגורמת לזיהום סביבתי.
- הנחיה על ביצוע תחקיר סביבתי.
- הנחיה להסרת מפגעים סביבתיים.

חתימת מפקד היחידה

הוראת קבע אג"ת		
מספר ההוראה: 05-04	תאריך עדכון:	תאריך פרסום: ספטמבר 2011
שם הפרק: איכות הסביבה		
שם ההוראה: ניהול הגנת הסביבה בצה"ל		

נספח ג' – דוגמה: מכתב מענה לפי סעי' 17(ב')

שלום רב,

פנייתכם שבנדון הגיעה לידיעתי ופעלתי בגדר סמכותי לשם הטיפול בה.

הפנייה תועבר בהקדם לידי הגורמים המוסמכים במפקדת הזרוע/האגף/הפיקוד [מחק את המיותר], אשר יבחנו אותה לגופה וינקטו הצעדים הנדרשים לצורך הטיפול בנושא. תשובתנו תועבר אליכם בתוך זמן סביר.

בעל תפקיד בתחום הגנת הסביבה